

PRZEGLĄD.

Monarchya Austriacka. — Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Włochy. — Niemce. — Prusy. — Turcya. — Rzecz domowa. — Wiadomości handlowe.

Monarchya Austriacka.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 26. marca. Najjaśniejszy Pan raczył najw. własnoręcznie podpisanym dyplomem c. k. majora przy trzecim pułku artylerji polnej *Józefa Eschenbacher*, jako kawalera orderu ces. austriackiego żelaznej korony klasy trzeciej stósownie do statutów tego orderu wynieść najlaskawiej do stanu rycerskiego austriackiego cesarstwa.

Lwów, 26. marca. Najjaśniejszy Pan raczył najw. własnoręcznie podpisanym dyplomem c. k. kapitana w pułku 3cim artylerji polnej *Karola Deimes*, jako kawalera orderu ces. austriackiego żelaznej korony klasy III., stósownie do statutów tego orderu wynieść najlaskawiej do stanu rycerskiego austriackiego cesarstwa.

Sprawy krajowe.

(Gazeta Tryestyńska o nadaniu Wenecyi prawa wolnego portu.)

Wiedeń, 5go kwietnia. Numer IV. wychodzącej od 31go marca niemieckiej gazety tryestyńskiej zawiera o nadaniu prawa wolnego portu Wenecyi uwagi godny artykuł, z którego przytaczamy następujący ustęp: Prawo wolnego portu jest raczej ujemną aniżeli rzeczywistą pomocą, czém się właśnie różni od cła ochronnego. Ostatnie bowiem przynajmniej przemijająco nakłada podatek na korzyść ochronionych gałęzi fabrykacyi; prawo zaś wolnego portu proteguje tylko ujemnie handel uwalniając bezpośrednio konsumpcyę i obrót w pewnym miejscu od podobnego opodatkowania, w ogóle od ceł i innych z ich poborem połączonych strat i niedogodności. Natomiast zrzeka się plac wolnego portu wszelkiej innej bezpośredniej protekcyi swego handlu i obrotu ze strony państwa, opiera się wreszcie zupełnie na swojej własnej sile i sprzyja wolnemu współzawodnictwu wszystkich ludów na morzu i w handlu światowym. Handel morski odbywa się właśnie w sferze leżącej po większej części po za prawodawstwem pojedynczego państwa, zwłaszcza tam gdzie śród dzisiejszych stosunków ruch wolny osiągnąć może trwałe skutki i w końcu doprowadzić do pomyślności środków komunikacyi morskiej, które na ostatek także i industryi krajowej przynieść muszą wielką korzyść, jeżeli się jej granice własnego ochronionego targu staną zbyt ciasne, a odbyt na zewnątrz stanie się potrzebą. Dla tego też przy owem nadaniu o pokrzywdzeniu interesów naszej industryi tém mniej może być mowa, zwłaszcza że rząd równocześnie przedsięwziął kroki dla ograniczenia ile możności przemysłnictwa, które na granicy włoskiej, jak wiadomo, najwięcej szkodzi naszemu przemysłowi. Mała liczba gałęzi przemysłowych właściwych samej Wenecyi, mianowicie fabrykacya perel szklanych, niepotrzebuje cła ochronnego. Najważniejszym zaś powodem jest ta okoliczność, że Wenecya przy bliskości wolnego portu Tryestu, przy więcej ożywionej czynności i przedsiębiorczym duchu spekulacyjnym tamtejszych kupców, z czasem zupełnie podupańczy musiała, gdyby nie miała tych samych praw co Tryest. Ze rząd, pominawszy zupełnie usilne życzenia Wenecyan, uwzględnić musiał szczególny interes w całym jego znaczeniu, to przyznają nawet przeciwnicy podobnych prerogatyw handlowych. Nieszło tu bowiem tylko o nadanie nowego bodźca czynności handlowej, o utrzymanie tego co jest, o odbudowanie tego co podupańdo, lecz także o uspokojenie umysłów, o wykonanie łagodności i prawa.

(Litgr. kor. austr.)

(Wiadomości potoczne z Wiednia.)

Wiedeń, 4. kwietnia. Wiarogodne i bezstronne doniesienia prywatne z Wenecyi nie mogą dość opisać niespodziewanego obrotu rzeczy, wywołanego przyjazdem J. M. Cesarza. Uradowany tém Monarcha, przedłużył o kilka dni pobyt swój w Wenecyi. Samodzielne jego postępowanie (wszystkie bowiem rozkazy wychodzą wprost od samego Monarchy), sprawiło tu mocne wrażenie. Entuzjazm Wenecyan działał jakby elektryczną siłą na pobliskie miasta włoskie, a deputacye przybywają ze wszystkich stron. Podobnego rezultatu niespodziewano się wcale. W pewnym mieście usiłowało stronnictwo radykalne przeszkodzić wysłaniu deputacyi, lecz usiłowa-

nia te wyszły na własną jego szkodę. Z południowego Tyrolu mnożą się również deputacye z każdym dniem, a do 1. b. m. liczono ich w Wenecyi 32.

— C. k. ministryum kultury krajowej i górnictwa czyni wiadomo, że ogólne egzamina (Staatsprüfungen) dla leśniczych — jeżeli się zgłoszą jacy do nich kandydaci, odbędą się we Lwowie, Pradze, Budzie lub Peszcie, w Hermansztadzie, Krakowie, Wiedniu, Salzburgu, Gradcu i Zagrabi, w drugiej połowie listopada. W zeszłym roku składało w Bernie, Lublanie i w Pradze egzamin 25ciu kandydatów; w innych zaś miastach nie mogły przedsiębrane być egzamina dla braku tych kandydatów.

— Dowiadujemy się za rzecz pewną, że już ostatnia nota pruska zawierała napomknienia o konieczności kontynuowania w Frankfurcie negocyacyi względem kwestyi niemieckiej. A że Austria nie myśli opierać się tej propozycyi co do jej głównej treści, przeto należy się spodziewać, że główna kwatery dyplomatyczna opuści wkrótce Drezno, chociaż zresztą nie ma jeszcze żadnej pewności, czyli dalszy tok konferencyi odbywać się będzie właśnie w Frankfurcie, lub w innym jakim mieście rezydencyonalnem. Wysłanie przeto posła pruskiego i przystąpienie jego do związkowego zgromadzenia zależy będzie na każdy sposób od austriackiej w tym względzie odpowiedzi.

— Wkrótce nastąpić ma w Albanii organizacya c. k. konsulatów i ajencyi. Obok dawniejszych konsulatów stanąć ma kilka nowych wice-konsulatów. Rząd zwraca szczególną uwagę na tę prowincyę, i szlusznie to czyni, bowiem położenie jej wzdłuż morza adryatyckiego i zamiary Anglików korzystania z jej portów, usprawiedliwiają zupełnie staranną zapobiegliwość austr. rządu.

— 5. kwietnia. Wczoraj już odeszła do Berlina odpowiedź prezydenta ministrów, księcia *Schwarzenberga*, na ostatnią notę pruską, której dzienniki pruskie zawsze jeszcze wygladają z Wiednia. Zawiera ona rezultat negocyacyi między Austrya a Prusami, w skutek których powracają Prusy do związku. Zachodzące względem prezydium pytanie zostało przezto załatwione, tudzież przez artykuł 5. aktu związkowego, pozostawiający prezydium przy Austrii.

— Słychać, że zgromadzenie związku utworzy zaraz po przybyciu brakujących członków plenum z 69 głosami, i weźmie pod obrady podane ze strony Austrii i Prus propozycyę względem zmiany praw zasadniczych. Przedewszystkiem podana i rozstrząsana ma być propozycyja tycząca się zmiany artykułu 9. aktu związkowego oznaczającego Frankfurt za siedzibę sejnu związkowego.

— Właśnie dzisiaj dwa lata temu, (5. kwietnia) jak minister *Stadion* już w stanie cierpiącym, opuścił był pałac ministryalny. — Odtąd los jego ważył się między nadzieją a zwątpieniem. Wczoraj jednak nadeszły z Grefenbergu doniesienia rokujące pomyślnie o wyzdrowieniu tego znakomitego dyplomaty, i zapewne będzie on mógł jeszcze tego lata przedsięwziąć nie zbyt daleką podróż dla rozzerwania umysłu. Również i sparalizowanie języka potąd opierające się wszelkim środkiem lekarskim, poczyna polepszać się za niezmordowanym staraniem Pryszyca, i można się już spodziewać, że z czasem da się zupełnie usunąć.

(Neuig. B.)

(O stosunkach emigracyi politycznej za granicą. — Proces spiewaczki G. ukończony. — Opera Ernani.)

Wiedeń, 6. kwietnia. O stosunkach emigracyi politycznej za granicą doszły nas następujące wiadomości szczegółowe: W ostatnich dniach marca przedsiębrano u wychodźców włoskich w Paryżu częste przetrząsania domów, dla wysledzenia planu zamierzonego powstania we Włoszech. Sprawa ta ściągnęła na siebie tém bardziej uwagę publiczną, ponieważ przebywający tam emigranci włoscy po największej części do wyższych stanów należą, i z wielkim światem tutejszym obcuja. — Podług najnowszych doniesień z Liwerpolu zdecydowali się wszyscy pomiędzy wychodźcami znajdujący się madyary na to, aby odpłynąć do Ameryki. Z Polaków przyłączyło się do nich 30 tylko. Kilku z pomiędzy Polaków leży słabych w Liwerpolu wygladając z upragnieniem przyobiecanej od lorda Dudley Stuard pomocy. Urządzona na ich korzyść składka w Liwerpolu przyniosła wszystkiego zaledwie 9 funtów szterlingów.

— Wspomniony wczoraj proces spiewaczki G. skończył się uwolnieniem jej od zaskarżenia przez sąd przysięgłych 11stu głosami przeciw 1. Zdaje się, że korzystne zeznania świadków uniewinniających, a mianowicie oświadczenie biskupa M. jako uszkodzonego, przyczyniły się głównie do wydania takiego wyroku.

— Po dwukrotnym przedstawieniu niepomyślném powiodła się wczoraj jak najlepiej włoska opera: „*Ernani*.“ Tenorzysta Frascini i barytonista Ferri zachwycali publiczność w całym znaczeniu tego słowa.

(Lith. kor. austr.)

Hiszpania.

(Depesza telegraficzna.)

Madryt, 30. marca. Sprawozdanie dotyczące się sprawy długów państwa zostało już przedłożone izbie. (L. k. a.)

(Projekt względem uregulowania długów przyjęty w komisji.)

Madryt, 29. marca. Komisya przyjęła projekt względem uregulowania długów, nieuwzględniając jednak posiadłości gminnych. Publiczna debata rozpocznie się z początkiem kwietnia. Murillo przyrzekł uregulować dług państwa bez podwyższenia podatków i środkami trwałymi.

Anglia.

(Interpelacya pana Wortley względem wychodźców.)

Londyn, 1. kwietnia. Jak zapowiedzieliśmy wczoraj, przedłożył dziś p. *Worthley* przygotowany już od kilku dni wniosek względem wychodźców zagranicznych. P. *Worthley* oświadczył przytém, że nie chce tęp umjować powagi zdaniom wyrzeczonym w inném miejscu, lecz tylko zwrócić uwagę na fakta, o których osobiście się dowiedział. Posiada on bowiem niezaprzeczone dowody, że w całej Europie rozgałęzione jest sprzysiężenie rewolucyjne, które nawet i na Anglię się rozciąga. W Anglii istnieje stowarzyszenie mianujące się: „Centralnym komitetem rewolucyjnym dla Europy,” którego jawnym celem jest obalenie porządku w Europie, a dążności nie przeciwi temu lub owemu rządowi, lecz na zniszczenie wszystkich rządów bez różnicy są wymierzone. Chce on przeto zwrócić uwagę rządu na te fakta nietylko ze względu na politykę zewnętrzną, ale oraz dla utrzymania spokoju podczas zbliżającego się peryodu wystawy przemysłowej.

Stowarzyszenie to bowiem miało się porozumieć z pewną klasą poddanych Jęj król. Mości, aby przez niebezpieczną demonstracyę zakłócić spokojność publiczną.

Zatém radby on się dowiedzieć, czyli szanowny sekretarz państwa dla spraw wewnętrznych ma dostateczne wiadomości o liczbie, zdolnościach i zabiegach tych ludzi, i czyli rząd chce wydać stosowne rozporządzenia, aby ochronić kraj od wszelkiego niebezpieczeństwa wewnątrz i zapobiedz wszelkiemu zakłóceniu stosunków przyjaźnych z mocarstwami zagranicznymi, któreby wyniknąć mogło łatwo z takiego nadużycia gościnnosci?

Na to odpowiedział p. *Jerzy Grey*, minister spraw wewnętrznych: Przedłożona mi kwestya jest nader ważna. Zawiera ona w sobie dwa zupełnie odrębne punkta, a na pierwszy z nich, to jest, na zapytanie dotyczące się spokojności w kraju, odpowiem natychmiast. Spokojności tęp niezakłócono dotąd bynajmniej i mam nadzieję, że nieprzyjdzie nigdy do tego. Co się zaś tyczy drugiego punktu, to jest czyli tendencye wychodźców zagranicznych mogą poróżnić nas z mocarstwami zagranicznymi, muszę wyznać otwarcie, że wychodźcy polityczni, którym dotychczas wolno było korzystać z gościnnosci Anglii, dopuściliby się najszkaradniejszego jęj nadużycia, gdyby knowali tu spiski dla zaburzenia krajów zagranicznych.

Niesądzę jednak, aby wychodźcy zagraniczni myśleli o tęp; ale że liczba ich w przeciągu 3 miesięcy pomnożyć się może i zamiary przytoczone przez szanownego członka izby są poniekąd podobne do prawdy, przeto oświadczam wyraźnie, że rząd poczynił już potrzebne kroki, aby zabezpieczyć spokojność w kraju i wszelkie usiłowanie dla zakłócenia jęj spieszenie i skutecznie przytłumić. Wszelako co się tyczy nadwężenia naszych stosunków dyplomatycznych przez zamiary wychodźców, tedy niespodziewam ja się wcale takiej niewdzięczności po nich, aby gościnne ognisko Anglii w kryjówkę politycznych intryg przemienić chcieli. Zresztą możemy to z chlubą powiedzieć o sobie, że kraj nasz nicodmawiał nigdy przytułku mężom przesładowanym za przekonanie polityczne, i jak mi się zdaje, nigdy go nieodmówi!

Alę i wychodźcy mają za to obowiązek względem Anglii szanować jęj stosunki przyjaźne z mocarstwami zagranicznymi. Gdyby zaś dopuścili się w istocie intryg takich, natenczas ściągliby na siebie takie same kary i pokuty, jak poddani angielscy. Zatém oświadczam tu jeszcze raz na zakończenie, że poczyniono już wszelkie przygotowania, aby w obudwu względach, o których wspomniał szanowny członek izby, pożądaný cel osiągnąć. (G. Wr.)

Francya.

(Depesza telegraficzna.)

Paryż, 4. kwietnia. Pogłoska o niespokojach w Montpellier jest fałszywą. Ministerjum zajmuje się sprawą niemiecką. Kilku bawiących tu za urlopem dyplomatów wyprawiono na ich stanowiska. Guizot chce kupić dziennik *Assemblée nationale*. Duprat zrobił wniosek, aby wszystkich tych, którzyby proponowali przedłużenie prezydentury, karano i odnoszące się do tego buletyny niszczone. Minister wojny żąda podwyższenia swego budżetu na rok 1852. (L. k. a.)

(Posiedzenie zgromadzenia narodowego d. 2. kwietnia.)

Paryż, 2. kwietnia. Przed otwarciem posiedzenia zgromadzenia narodowego złożył p. *Bérard*, jeden z sekretarzy izby, petycyę mieszkańców departamentu Lot et Garonne o wykreślenie z konstytucyi artykułu sprzeciwiającego się przydłużeniu władzy prezydenta republiki. Potęp przystąpiono do dalszej dyskusyi nad taryfą cukru. W końcu odbyło się pierwsze głosowanie nad zasadą, która ma przewodzić całej ustawie. Rząd proponował zgodnie z radą stanu wymierzać taryfy według ilości czystego cukru i wydatności przy

rafinowaniu. Komisya rozpoznawcza chce, aby tylko ilość cukru służyła za miarę taryfy. Znaczna większość oświadcza się jednak za zasadą rządu i obala tym sposobem całą pracę wydziału. — Dla tęp uchwały musiano odroczyć całą dyskusyę, a ponieważ mowcy do innych przedmiotów porządku dziennego niebyli przygotowani, lub niebyli obecni, zamknięto przeto wczesnie posiedzenie, przedczem jeszcze minister oświecenia Giraud złożył żądanie kredytu w sumie 200,000 franków na odbudowanie wielkiej synagogi w Paryżu.

Włochy.

(Poczta włoska.)

Turyn, 3. kwietnia. W izbie deputowanych wytoczono dziś bardzo żywą interpelacyę względem niekontrasyguowanego przez ministerjum dekretu o orderze Maurycyusza. Minister spraw wewnętrznych twierdził, że dekret ten nieopiera się na żadnej uchwałie rządowej, lecz po prostu jest wewnętrzną sprawą orderową. Z tego zawiązała się długa dyskusya. Pescatore żądał, aby na przyszłość zachowywano formalności konstytucyjne także i przy dekretach orderowych.

Rzym, 31. marca. 2gi batalion strzelców francuskich wyruszył dziś do Civitavecchia, zkąd ma odpłynąć do Algieru. — Ministerjum nakazało ukonstytuować jak najspieszniej wszystkie gminy, aby potem można przystąpić zaraz do obierania nowych magistratów. (Lit. kor. austr.)

Niemce.

(Posiedzenie zgromadzenia pełnomocników niemieckich w Frankfurcie.)

Frankfurt n. M., 3. kwietnia. Zgromadzenie odbywające swoje sesye w pałacu księcia Thurn i Taxis, miało dziś przedpołudniem więcej niż dwugodzinne posiedzenie, na którym przedmiotem dyskusyi były nadeszłe do hrabi Thun z Wiednia telegraficzne depesze. Opierając się na tęp dyskusyi zapewniano dziś w naszym mieście, że się tu wkrótce spodziewają przybycia posłów pruskich i zaprzyjaźnionych z Prusami państw związkowych, by w należytej formie i liczbie reprezentować sejm związkowy. Nasz senat zdecydował się na nadzwyczajném posiedzeniu w poniedziałek obesać stosownie do wezwania ze strony Prus tymczasowo znowu przywrócone zgromadzenie związkowe i mianował syndyka dr. *Harnier*, obecnie pełnomocnika przy konferencyi drezdeńskiej, reprezentantem przy sejmie związkowym.

Hrabia Thun wyjechał wczoraj do Wiednia powołany ztamtąd telegraficzną depeszą. Sejm związkowy nie będzie przeto teraz wcale żadnych posiedzeń odbywał. Podróż ta zostaje zapewne w związku z postanowieniem Prus, by wraz z innemi państwami niemającymi reprezentantów przy sejmie związkowym, obesać to zgromadzenie.

(Prace drugiej komisyi konferencyi minist. w Dreźnie.)

Drezno, 1. kwietnia. Dziś w południe odbyło się znowu plenarne posiedzenie konferencyi. — Druga komisya wypracowała już jak z pewnością słyhać, projekt względem organizacyi i kompetencyi sądu związkowego. Komisya znawców odbywa dość regularnie posiedzenia. Na relacye tęp komisyi przesyłają obecnie rządy odpowiedzi do swoich ministeryalnych pełnomocników. Prusy oświadczyły się stanowczo przeciw artykułom 18 i 19 przyznającym władzy związkowej częściową kompetencyę w kwestyach materyalnych. Zarzuty Hanoweru są podrzędne. Reszta zaś królestw i inne państwa południowo-niemieckie zgadzają się na postanowienia tych artykułów. — Z miast hanzeatyckich nienadeszła jeszcze odpowiedź. (Austr.)

(Sprawy drugiej izby darmsztadzkiej.)

Darmsztadt, 1. kwietnia. W izbie drugiej wzięto dziś pod obrady tak rozporządzenie względem towarzystw politycznych, jako tęp rozporządzenie tyczne się rozpowszechniania pism drukowanych tudzież rozmaitych, drukiem, mową lub obrazkami popełnianych karygodnych czynności, które we wczorajszym rządowym dzienniku są wymienione. Pan *Reh* oświadczył się stanowczo przeciw wydaniu takich rozporządzeń w czasie, w którym tutaj zgromadzone są stany, podczas gdy *Müller-Melchior*s w podanym na piśmie wniosku powstał na prawo rządu do wydania takowych rozporządzeń. Konkluzya wniosku pana *Müller-Melchior*s zamierza wezwać rząd państwa, aby niezwłocznie cofnął wydane wczoraj swoje rozporządzenia jako nadwężające konstytucyę i prawa zasadnicze. Pan *Frank* z Darmsztadtu był tego zdania, aby wniosek ten przesłać do wydziału spraw druku, z czém *Müller-Melchior*s i *Reh* zupełnie się zgadzali. Ten ostatni z tęp wyraźném żądaniem, aby namienionemu wydziałowi polecono niezwłocznie sprawozdanie przedłożyć. (*Breidenbach* jest prezydentem i referentem wydziału spraw druku.) Można z pewnością przewidzieć, że rząd niebędzie mieć za sobą większości izby drugiej przy naradzie i głosowaniu nad namienionym wnioskiem; ale również i to jest pewna, że rząd pomimo tego postępowania izby drugiej nie zaprowadzi w tych rozporządzeniach żadnej zmiany. Co potem izba druga uczyni? Najbliższą następnością jest zażalenie lub oskarzenie ministrów. (Koln. Z.)

(Kurs giełdy frankfurtskiej z 2. kwietnia.)

Metal. austr. 50/0 — 73; 4 1/2 0/0 63 7/8. Akcy bankowe 116 3/4. Sardyn. 36 1/4. Hiszpańskie 3% — 36. Polskie 500 L. 83 1/8.

Prusy.

(Ambasador hiszpański na posłuchaniu u Jego król. Mości.)

Berlin, 4. kwietnia. Dotychczasowy hiszpański nadzwyczajny ambasador i pełnomocny minister, generał-lejtnant *Armero y Milares*

miął dnia 31. z. m. w zamku Charlottenburg prywatną audyencyę u króla i doręczył mu pismo królowy hiszpańskiej, odwołujące go z posady, która przy tutejszym dworze jako ambasador zajmował.

— Dziś wieczór odbędzie się rada ministrów. (P. Z.)

(Kurs giełdy berlińskiej z 5. kwietnia.)

Dobrowolna pożyczka 5% 105¹/₂. Obligacje długu państwa 85. Akcje bank. 95¹/₂ l. Polskie listy zastaw. 93¹/₂. Polskie 500 L. — 82¹/₄; 300 L. — 144³/₄ l. Frydrychsдоры 13¹/₁₂. Inne złoto za 5 tal. 8⁷/₁₂. Austr. banknoty 77³/₄.

Turecja.

(Depesza telegraficzna.)

Zagrabie, 6. kwietnia. Najnowszy stan rzeczy w Bośni: W Novi oczekują 2000 Krainców pod dowództwem Rustanbegovicha. Zdaje się, że oddział ten chce się dostać do korpusu insurgentów w Priedor, i że ma zamiar wszystkich zdolnych do boju ludzi zabić przemocą ze sobą. W razie oporu zagrażają Kraincy użyciem ostrejszych środków. Omer Basza robi w Banialuce stanowcze przygotowania do uśmierzenia insurekcji. (Lit. kor. austr.)

(Wiadomości potoczne z Konstantynopola.)

Konstantynopol, 24. marca. Przed kilkoma dniami udał się Sułtan do lokalu wystawy produktów przemysłu, przeznaczonych na wystawę do Londynu. Kunsztowne wyroby jedwabiu zebrane tu z rozmaitych części państwa, zwróciły szczególnie jego uwagę. Kazał sobie przedstawić członków komisji, zawiadującej wystawą i oświadczył im swoje zupełne ukontentowanie. Ciało dyplomatyczne otrzymało urzędowe zaproszenie do zwiedzenia wystawy. — Pan Mussurus, który niedawno w nadzwyczajnej misji bawił w Turynie, powrócił przed kilkoma dniami do Konstantynopola. W przeszłą środę miał sardyński sprawujący interesa p. Tecchio zaszczyt być przedstawionym Sułtanowi, i doręczyć mu własnoręczne pismo swego monarchy, w którym wyrzeczone było najzupełniejsze uznanie odznaczającego się sposobu, w jaki pan Mussurus dopełnił swojej misji w Turynie. — Kapudan-Basza zasłabł i od kilku dni nie opuszcza łóżka, ma się jednak już lepiej. — Z Bagdadu donoszą, że się tam konskrypcya odbywa w najlepszym porządku, dzięki gorliwości, czynności i zacności znanego kajmakana artylerji Hajder-Beja, którego mianowanie robi zaszczyt naczelnemu generałowi armii arabskiej Namik-Baszy. — Niedawno przedsięwzięto tu na rekwizycyę ambasady francuskiej ważną aresztacyę. Pewien emigrant szwajcarski zostający pod opieką ambasady amerykańskiej, nazwiskiem *Jakób Baggi*, trudniący się sprzedażą kasztanów, został niedawno temu zamordowany. Ślady popełnionej zbrodni wskazywały pewnego *Giacometti*, korsykanina z urodzenia, jako sprawcę. Francuska ambasada otrzymała doniesienie, że morderca znalazł schronienie w odległej części miasta, był on dobrze uzbrojony i oświadczył, że drogo sprzeda swe życie. Turecy Kavassowie wypełnili jednak swoją służbę z taką zręcznością, że pojmano mordercę bez wszelkiego wypadku. Ponieważ lokal aresztu francuskiej ambasady niedawno zgorzał, umieszczono więc więźnia na żądanie ambasady francuskiej w areszcie rosyjskim, a indagacya już się rozpoczęła.

Arcybiskup ormiański inaugurował niedawno instytut ormiańskokatolicki w Konstantynopolu. Znakomitsi członkowie gminy i wysokiego duchowieństwa tego wyznania znajdowali się na tej ceremonii. Zakład przeznaczony jest na utrzymanie ubogich dzieci gminy ormiańskiej częścią z Konstantynopola, częścią z innych punktów Turcji. Zamożnym rodzicom podana jest sposobność dać dzieciom swoim w tym zakładzie stosowne wychowanie, reszta dzieci dostaje bezpłatnie wyżywienie. — Prezydent rady państwa Rifat Basza wyzdrowiał już zupełnie z swojej słabości. (Lit. kor. austr.)

Rzecz domowa.

Protokół

trzydziestego dziewiątego posiedzenia Wydziału miejskiego stołecznego miasta Lwowa dnia 13. marca 1851.

(Dokończenie.)

Referent radzca mag. *Kieryczyński*.

8) W końcu posiedzenia przysłała pod obradę odroczone na poprzedzającym posiedzeniu kwestya o tymczasowem pozostawieniu kilkudziesięciu izraelskich kupców i przemysłowych w chrześcijańskim okręgu miasta.

Istota rzeczy wedle złożonych aktów jest następująca:

Izraelicy mieszkańcy Lwowa ograniczeni są, jak wiadomo, co do siedziby i wykonywania handlu i przemysłu na pewne izraelskie okręgi.

Do prowadzenia handlu po-za granicą tych okręgów nie posiadał nikt upoważnienia — prócz jednego Rachmiela Mises, któremu w roku 1805 za poprzedniem wywiedzeniem się z funduszu 30,000 zlr. otworzenie sklepu sukienego przez najwyższe instancye z szczególnych względów dozwolone zostało.

Do wykonywania przemysłu w okręgach nieupoważnionych, celem dźwignienia przemysłowości na propozycyę Magistratu tylko bardzo mało izraelitów otrzymało wyjątkowo za zezwoleniem potenczas istniejącej c. k. kancelaryi nadwornej od c. k. krajowego gubernium upoważnienie, i to z wyłączeniem wewnętrznego okręgu miasta.

Pomi. szkania w okręgach nieupoważnionych najmować i z tychże użytkować mogli tylko ci izraelici, którzy się wraz z swymi familia-

mi i sługami po chrześcijańsku ubierali, i przez swą obyczajność i usposobienie do zarobnictwa wyszczególniali. — Upoważnienie dawała pierwój c. k. nadworna kancelarya, a później (od r. 1844) c. k. rządu krajowe. Wszystkie te wyjątki, jak wyżej powiedziano, w skutek wyrażnych postanowień wys. c. k. władz nastąpiły.

Wydział miasta Lwowa nie miał na to żadnego wpływu, a Magistrat brał udział tylko o tyle, iż podania poprzednio roztrząsał i z swymi wnioskami przedkładał.

Gdy w drugiej połowie 1848 r. dozór nad utrzymaniem okręgów izraelskich został nieco sfolgowany, i w skutek postanowienia §. 1. zasad konstytucyjnych z dnia 4. marca 1849 objętego: „że wykonywanie praw politycznych i obywatelskich od wyznania religijnego nie zawisło“, przesiadła się pewna ilość izraelskich familii z okręgów izraelskich do okręgów wyłącznie przez chrześcijan zamieszkałych, a 58 z nich pootwierzały nawet sklepy bez wiedzy i zezwolenia władzy miejscowej.

Zważywszy, że podług osnowy §. 13. najwyż. patentu z dnia 4. marca 1849 dla przeprowadzenia wyżej namienionej zasady równoprawnienia jeszcze bliższych organicznych prawnych postanowień oczekiwac należy, a potąd wedle §. 121. ustawy konstytucyjnej istniejące przepisy i rozporządzenia w całej swój mocy zostawać mają, gdy przeto przesiadlenie izraelskich familii w okręg nieupoważniony jako przedczesne i samowładne okazuje się; dla tego Magistrat wydanem pod dniem 9. października 1849 do liczby 14065 do urzędów landwójtowskich rozporządzeniem ogłosił, a w szczególności dotyczących familii izraelskich uwiadomił nakazał, że przesiadlenie izraelitów przed wydaniem zapowiedzianych organicznych postanowień jest niedopuszczalnem. i że wszystkie familie, które tymczasem do okręgu nieupoważnionego się przesiadliły, wyjąwszy tych, które może w przeciągu tego czasu legalne upoważnienie otrzymały, najdalej do czterech tygodni najęte na handel ubikacye tém pewniej wyprzątnąć mają, ile że w przeciwnym razie te ubikacye według okoliczności pozamykane, albo też one same wysiedlone będą. Przytém polecono urzędowi landwójtowskiemu wykazaniem stronom, któreby temu rozporządzeniu się niepowodowały, ubikacye do wykonania przemysłu pozamykać.

Rozporządzenie to Magistratu otrzymało zatwierdzenie c. k. rządów krajowych w myśl poprzedniczej rezolucyi z d. 31. marca 1849 l. 18522 pod dniem 7. listopada 1849 do l. 62730 (l. mag. 22800), o czém przełożeni gminy izraelskiej na zanesione u najwyższych władz zażalenie uwiadomionymi zostali.

Pomimo tych napomnień, obwieszczeń i specyalnych rozstrzygnięć prawie żaden z mniemanych izraelskich kupców i osób przemysłowych okręg nieupoważniony nie opuścił, owszem otworzyli w nowszych czasach znowu trzech handlarzów korzennych a jeden kupiec pokryjomu sklepy w okręgu dla nich niedozwolonym, i właśnie trzech z nich tylko co zamierzali sklepy pootwierzać, gdy tymczasem urzęda landwójtowskie zmuszone były temu zamiarowi przez urzędowe pieczętowanie sklepów zapobiedz. Są to właśnie ci izraelscy kupcy i handlarze, którzy dlatego uwagę mocniej na siebie ściągają, iż częścią swój handel w większej rozciągłości wykonywać zamierzają, a niżeli ci, którzy się przedtém przesiadlili, częścią dlatego, że oni to właściwie są, którzy przedewszystkiem przez reklamacye i urzędowe uzalania, mniemane uciemnienie przedstawić się usiłują, które im jakoby władza miejscowa wyrządza. Bezzasadność tych zażaleń w obec przytoczonej i przedłożonej aktów udowodnionej istoty rzeczy jest widoczna.

Wszelako przekonywającą jest rzeczą, iż w tej kwestyi izraelskiej w głównem mieście Lwowie takie postępowanie zaprowadzić potrzeba, przez któreby można nadużyciom izraelitów i obopólnym zażaleniom chrześcijan i izraelitów zapobiedz, przedmiot zaś tej kwestyi na tok prawny sprowadzić. Chwilowe postanowienie okazuje się przeto być niezbędnem.

Ograniczenia, które względem mieszkań izraelitów wyłącznie w okręgu upoważnionym dawniej istniały, podług dekretu c. k. ministerium spraw wewnętrznych z dnia 5. października 1850 liczba 18145 (l. mag. 455 pr.) za znesione uważać należy; w tym względzie usunięte są wszelkie przeszkody.

Co do wykonywania handlu i przemysłu przez izraelitów w sklepach otwartych, stanowcze postanowienia zawięzać ma sankcyonowana pod dniem 15. października 1850 prow. ustawa gminna dla głównego miasta Lwowa. Ustawę przeto gminną uważać należy za organiczne postanowienie w tym przedmiocie.

C. k. ministerium spraw wewnętrznych i c. k. Gubernium odwołują się w swych rezolucyach na ustawę gminną, i wstrzymują się od wszelkiego stanowczego rozstrzygnięcia, gdyż od czasu, w którym ustawa gminna w działalność wejdzie, wykonywanie handlu i przemysłu w sklepach otwartych dla chrześcijan jakoteż i dla izraelitów zależy będzie jedynie od zezwolenia Magistratu z zastrzeżeniem prawa odwołania się do prezydenta krajowego. Jednakże ustawa gminna dopięro po przeprowadzeniu politycznej i sądowej organizacyi w życie wejdzie. Jest ona ustawą, która dopięro dla przyszłej rady gminnej i dla uregulować się mającego Magistratu za zasadę służyć będzie, zaczm izraelici obecnie, i póki owa ustawa w działalność nie wejdzie, do wykonywania handlu i przemysłu w okręgu chrześcijańskim w sklepach otwartych weale żadnego zezwolenia uzyskać nie mogą.

Kwestya rozstrzygnięcia ogranicza się zatem tylko na to, jak sobie postąpić należy z wyżej namienionymi 58 familiami żydowskiemi, albowiem względem zapobieżenia dalszym przesiadleniom do okręgów chrześcijańskich najdobitniejsze rozporządzenia już wydane zostały.

Zważywszy, iż idzie tu o słuszne, zarówno sprawiedliwe i uwzględniające postępowanie względem znacznej ilości osób, następnie, że powinnością jest przełożonego magistratu i wydziału, wszelkiego dołożyć starania, aby podejrzliwość o nieprzyjaznym odosobniającym traktowaniu izraelitów publicznie odeprzyć, więc w braku działalności ustawy gminnej kwestya sporu jako *causa domestica* najstosowniej przez gminę samą załatwioną być może: dla tego przełożony polecił ją tém bardziej wziąć pod obradę magistratu, sekcji spraw handlowych i przemysłowości, a nakoniec wydziału, ileż do l. mag. 3502 ex 1851 członek wydziału dr. Landsberger złożył wniosek podpisami innych członków wydziału poparty ściągający się na to, ażeby mianowicie jednemu izrael. handlarzowi towarami korzennymi zapieczętowany sklep otworzyć i wykonywanie handlu zezwolić; ponieważ jeden z kupców izraelickich sam pisemne zezwolenie handlarzów korzennych i pewnej liczby członków wydziału przedłożył.

Uchwała magistratu zapadła w ten sposób, aby aż do ogłoszenia ustawy gminnej za zezwoleniem rady gminnej status quo utrzymywany był, a dopiero wówczas nad pozostawieniem lub odmówieniem podać każdego kupca lub przemysłowego pojedynczo indywidualnie i stanowczo decydować, tymczasem zaś izraelitom otwierania sklepów pod żadnym pozorem nie dozwalać.

W sekcji handlu i przemysłu okazała się równość głosów za i przeciw wnioskowi; zaczęł takowy wedle §. 42 regulaminu dla wydziału lwowskiego za odrzucony uważać należy.

W wydziale kwestya ta była przedmiotem rozlicznych debat. Uchwała wydziału stanęła na tém, że wydział *niewchodzi w rozstrzygnięcie tej kwestyi*, albowiem uważa w tej sprawie inkompetencję swoją. Magistrat niech dalej postępuje wedle istniejących przepisów w swoim zakresie. Wydział wyrzeka zaufania, iż magistrat przy zastosowaniu dawniejszych, jeszcze nie zniesionych prawnych przepisów z wszelką słusnością i oględnością postępować będzie.

Poczem prezydent wyrzekł podziękowanie z powodu okazanego dla magistratu zaufania, ogłosił wszakże przytém otwarcie, że gdy wydział do utrzymania status quo przyzwolenia nie dał, na izraelickich kupców i przemysłem trudniących się nalegać się musi, aby okręg chrześcijański opuścili; jednakże słusność wymaga, by kupecom, którym sklepy zapieczętowano, takowe odpieczętować, wyprzedaż towarów dozwolić, i do przesiedlenia stosownie terminu wyznaczyć.

Koniec posiedzenia o 5mej godzinie wieczór.

Wydział Towarzystwa Dam Dobroczynności niniejszem za wiadania Szanowną publiczność stołecznego miasta Lwowa, że umieszczony w Gazecie Lwowskiej z dnia 8go kwietnia r. b. spis imienny Dam do tegorocznej kwestyi Wielkanocnej przeznaczonych, dla nieprzewidzianych przeszkód w następujący sposób zmienionym został:

- Część miasta. JW. Hrabina Henryka Russocka.
 Część I. JW. Hrabina Franciszka Łoś i
 JW. z Hrabiów Łoś Cikowska.
 Część II. JW. Kłotylda Brzozowska.
 Część III. JW. Hrabina Ernestyna Starzeńska.
 Część IV. JW. z Hrabiów Wodziekich Hrabina Bielska.
 Lwów, 9. kwietnia 1851 r.

Sprostowanie. W num. 81 Gazety Lwowskiej w Rzeczy domowej w 4 wierszu z góry zamiast *moralne prace* czytać należy: „*mozolne prace.*“

Wczoraj niespodzianie sprawili nam amatorowie bardzo przyjemny wieczór muzyczny. Żałujemy, że nie mogliśmy wprzód o tém donieść, bo pewni jesteśmy, że publiczność nasza nie odmawiająca nigdy przyczynienia się darami ze swojej strony, gdzie idzie o wsparcie, zebrałaby się była w nierównie większe towarzystwo. — Parę set osób zbyt mało było by okryć słusznymi oklaskami tyle wdzięcznych talentów, i udowodnić ile się ceni gorliwość osób poświęcających się szczerze i całą duszą ku wsparciu biednych i złożonych chorobą dzieci. Wyznać jednak musimy, że z obecnych nikt nie mógł myśleć, że dla samego poświęcenia siebie dwie godzin przepędza w sali; dobór rzeczy i wykonanie misterne nie dozwalało tylko używać przyjemności i szczyć się, że w pośród swoich widać i słyszy tyle wdzięku i kunsztu wydobytego pracą i talentem. Jednogodnie pochwalano piękny głos pana Szumlańskiego; z oklaskami przyjęto *alt* śpiewu w pieśniach pani Gatscher, a z uniesieniem przyznano słuszne pochwały pięknej grze z pamięci na fortepianie pannie Maciejewskiej. Słyszeliśmy wracających, a co nie zawsze po muzycznych akademiach bywa, ile szczęśliwi się czuli, że mogli tak przyjemny przepędzić wieczór; pewni też jesteśmy, że nie odmówią jeszcze ponowionego wezwania, i w liczniejszym gronie w przyszły wtorek d. 15. b. m. zebrać się raczą na podobną zabawę nową ku wsparciu ochronek i szpitalu dzieci.

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe Lwowskie z 9. kwietnia.)

Lwów. Dziś sprzedawano u nas korzec pszenicy w przecięciu po 20r.33k.; żyta 14r.55k.; jęczmienia 12r.; awsa 6r.49k.; hreczki 13r.; kartofli 6r.52k.; — cetnar siana kosztował 3r.10k.; okłotów 2r.25k.; — za sag drzewa bukowego płacono 29r.22k. i za kwartę mąki pszennej 15k. w. w. Cena innej drobiazgowej sprzedaży bez odmiany.

— W poniedziałek przypędzono na nasz targ 244 sztuk bydła rzeźnego, t. j. 243 wołów i 1 krowę w 13 mniejszych lub większych stadach po 5 do 38 sztuk, a mianowicie z Swirza, Żółkwi, Kamionki, Rozdołu, Szerca, Bóbrki, Rudnik i Glinian. Z tej liczby sprzedano — jak nam donoszą — na potrzebę miasta 121 wołów, reszta 123 sztuk pozostały w miejscu do przyszłego targu lub odeszły z powrotem na prowincję. Ceny były w stosunku do gatunku bydła i płacono za sztukę, mogącą ważyć 12 kamieni mięsa i 1 kamień łożu, 125r.; sztuka zaś, którą szacowano na 15 kamieni mięsa i 1¹/₂ kam. łożu, kosztowała 162r.30k. w. w.

Kurs lwowski.

Dnia 10. kwietnia.

	gotówką		towarem	
	złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski . . . . . mon. k.	5	58	6	2
Dukat cesarski . . . . . " "	6	3	6	7
Półimperyal zł. rosyjski . . . . . " "	10	28	10	32
Rubel śr. rosyjski . . . . . " "	2	—	2	1
Talar pruski . . . . . " "	1	54	1	56
Polski kurant i pięciozłotówk. . . . . " "	1	30	1	31
Galicyskie listy zastawne za 100 złr. . . . . " "	89	41	90	3

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 9. kwietnia.

Książę Ogiński Irynej, c. ros. szambelan, z Brodów. — Hr. Dzieduszycki Julian, z Jarzewic. — Hr. Komorowski Ignacy, z Żurawnik. — PP. Podlewski Ignacy, z Romaszówki. — Bogdanowicz Krzysztof, z Stanisławowa. — Łodyński Hieronim z Milatyna. — Papara Stanisław, z Dolnicza.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 9. kwietnia.

Hr. Komorowski Ignacy, do Żurawnik. — Hr. Krasicki Edward, do Liska. — PP. Malczewski Juliusz, do Skwarzawy. — Zieliński Ludwik, do Lubyczy. — Wiśniowski Dyonizy, do Kijowic. — Torosiewicz Michał, do Poltwi.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 8. i 9. kwietnia.

Pora	Barometr wmiarzewied. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6. zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
6 god. zr.	28 1 6	+ 2°	+ 10°	połud.-wschodni	pochm.
2 god. pp.	28 1 2	+ 9°	+ 2°	" "	pogod. ☉
10 g. w.	28 1 0	+ 5°		" "	" "
6 god. zr.	28 1 2	+ 3°		połud.-wschodni	pogod. ☉
2 god. zr.	28 1 5	+ 11°	+ 11,3°	" "	" "
10 g. w.	28 0 11	+ 6,5°	+ 3°	burza	" "

Z przeglądu czynności Starostwa tutejszego w ciągu zeszłego ćwierćrocza od 1go stycznia do ostatniego marca 1851, podajemy niniejszy spis dokonanych aresztacji z wymienieniem winy przestępów. Ujęto mianowicie:

345 osób za zebraństwo i niestatek, z których 236 oddano tutejszemu magistratowi do wydalenia, ukarania lub zaopatrzenia; — 269 za złodziejstwa z włamaniem lub zwyczajne; 54 o złodziejstwo podejrzanych; — 15 za przyniewierzenie się; — 37 za małe przestępstwa; — 228 powrotnych szupaśników; — 153 nierobów bez wyvodu, z których 127 wydalono szupasem, 26 wypędzono; — 56 za burdy nocne; — 120 za pijaństwo publiczne; — 122 dla chorób ujętych lub po ulicach schwytych, między którymi 93 syfilitycznych; — 773 wałęsów nocnych; — 81 za rozpustę i uciekających od pracy; — 5 za obrazę straży bezpieczeństwa; — 16 za oszukaństwo; — 6 za bezwstydnosć publiczną; — 5 za kuplerstwo; — 2 za dezercję z służby wojskowej; — 6 poszukiwanych listami gończemi, lub reklamowanych złoczyńców; — 3 za przekupstwo craryalnych przyborów wojskowych; — 24 za tajenie słabości syfilitycznych; — 9 za przekroczenie przepisów stanu obłączenia; — 1 za rabunek; — 1 za nieostrożną jazdę pospieszną; — czyli ogółem 2331 osób.